StudPOL

СПОРТИВНИЙ ВИПУСК

Музей феноменальної сили: репортаж

Попри статус прифронтового міста, Запоріжжя живе, люди розвиваються й цікавляться чимось новим. Саме тому сьогодні ми прагнемо познайомити вас із єдиним в Україні місцем, де розкривається історія наших спортсменів. Таке собі ноу-хау по-запорізьки – Музей феноменальної сили. Він знаходиться на базі однієї з місцевих бібліотек і позиціонує себе як інтерактивний. Тобто можлива взаємодія із гостями, а не лише ознайомлення з історичними пам'ятками. Слід зазначити, що Музей феноменальної сили є абсолютно безкоштовним. Щонеділі о 12-ій тут проводяться безкоштовні екскурсії, а протягом тижня охочі можуть ознайомитися з експонатами. Взагалі дуже вдалим є й розташування – у самому центрі проспекту Маяковського. Цей простір є одним із філіалів мережі крафтових музеїв нашого міста. Це унікальна мережа історичних, культурних і освітніх осередків міського масштабу. Працівники зберігають історії міста й містян та оберігають колекції різноманітних артефактів. На вході до Музею феноменальної сили нас зустрічає вивіска бібліотеки і дві білі скульптури. Також територію відділяє паркан, оздоблений хештегами. Я так розумію, це прізвища спортсменів, які будуть представлені на виставці. До речі, тут є і позначка нашого університету.

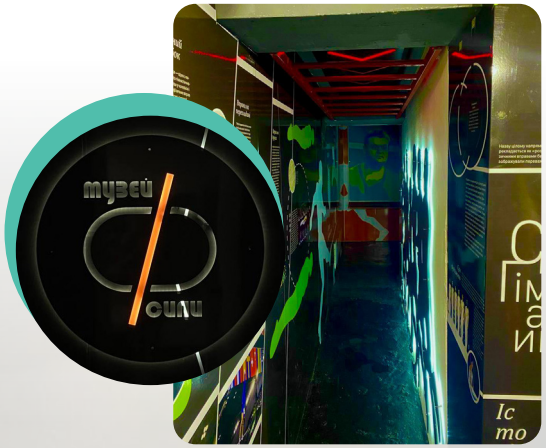

Заходимо до приміщення. Усміхнена працівниця бібліотеки зустрічає нас і запрошує до музейної зали. Служителька музею, навпаки, дуже непривітна.

Найперше потрапляємо до зали Олімпійської Слави. Одразу привертає увагу стіна, оздоблена зеленим газоном, що автоматично наштовхує на думки про футбол. Сама кімната – чорно-білого кольору. Зазвичай музеї асоціюються з великими довгими кімнатами, де знаходиться декілька експонатів. Проте тут – все інакше. Очі розбігаються, адже у доволі невеликій кімнаті розміщено багато полиць із книжками, старих афіш, яким по 70 років, іграшок фігуристів та гімнасток. Уздовж вікна простягається полиця, де під склом зберігаються 28 медалей запорізьких спортсменів з Олімпіади. Цим не можна не пишатись!

На підлозі розміщені м'які пуфи у вигляді футбольних м'ячів, аби відвідувачам було комфортніше роздивлятися книжки. Не можна оминути й форми наших спортсменів (з плавання, гімнастики тощо).

Праворуч від зали Олімпійської слави розміщені схеми еволюції спорту, таблиці з хронологією подій тощо. Далі бачимо сходинки чорного кольору, що ведуть у підвальне приміщення – там розташовані наступні зали. Дуже доречно будувати музей у підвальних приміщеннях під час воєнного стану.

Відвідувачі спокійно можуть роздивлятись експонати навіть під час тривоги. Сходинки оздоблені стендами з цікавими фактами й неймовірними рекордами (найшвидший гол у футболі забитий за 6 секунд після початку матчу). Унизу нас зустрічає п'єдестал, ще один футбольний газон, а також макети спортивних комплексів Запоріжжя. Зокрема Палац спорту «Юність» і його зовнішній вигляд у 80 роках XX століття, на початку 2000-их та після реконструкції у 2018 році. Ліворуч від цієї схеми – прохід в останню кімнату.

Незадоволена нашим візитом служителька музею забула увімкнути світло, а вмикачів ніде в останній кімнаті не було, тому ми ходимо з ліхтариком; це дещо ускладнює пересування. Опиняємося в приміщенні круглої форми, посередині якого розташована невеличка кімната з футбольною тематикою. Бачимо тут 4 екрани та навушники. Мабуть, під час екскурсій, що відбуваються щонеділі, їх умикають і глядачі можуть побачити найяскравіші емоції спортсменів. Проте це лише наші здогадки, адже перевірити, що дійсно зображують ті екрани, ми не можемо.

На стінах помаранчевого кольору зображено кенгуру, блоху й людину – усі вони символізують атлетику (але до чого тут комаха, не зрозуміло й досі). На протилежній стіні у рожевих кольорах написані прізвища художніх гімнасток. Також зображений їх інвентар (булави, стрічки, м'ячі тощо). У музеї всі види спорту виокремлені певним кольором (атлетика – помаранчевим, футбол – зеленим, плавання – синім, гімнастика – рожевим). Посередині «зеленої» кімнати стоїть настільний футбол, але грати в нього неможливо, бо він жахливо скрипить.

На стіні висить телевізор і табличка з прізвищем футбольного тренера. Виходячи з цієї маленької кімнати, помічаємо бігову доріжку. Одразу захотілося її перевірити – розмагнічуємо, і вона одразу починає голосно пищати. Швидко вимикаємо й рушаємо далі.

А далі поринаємо в морок. Моторошна темрява, розлита вода і стеля, що підтікає. Ледве не врізаємося в апарат, на якому вимірюється сила удару. Всюди темно, над головою – човен для греблі, посередині – стіл із армреслингом та цей боксерський апарат. Роздивляємося стіни. На синій зображені басейни, вода та плавці. До того ж написані найцікавіші факти (перший та найглибший басейн, найстаріший олімпійський чемпіон у світі тощо). Цікаво, що всі зображення спортсменів – сірого кольору, а от очі в них – фіолетові, блакитні, рожеві тощо.

Піднімаємося нагору й дякуємо працівникам. Просимо їх відповісти на запитання стосовно роботи музею, проте нам відмовляють.

Що у підсумку? Музей цікавий, але є зауваження. По-перше, продемонстровано далеко не всі популярні види спорту (баскетболу та фігурного катання взагалі не було). По-друге, очі від кількості інформації розбігаються, тому сконцентрувати на чомусь увагу доволі складно. По-третє, повертатися до музею ще раз, не на екскурсію, я б не дуже хотіла – адже непривітність персоналу дуже відштовхує. Так, ми прийшли не в день екскурсії, але ж в оголошенні зазначається, що охочі можуть завітати до Музею феноменальної сили в будь-який день. Із переваг: музей інтерактивний, як і зазначалося раніше. Гадаю, якщо ви прийдете на екскурсію, вам сподобається, але самостійно йти я б не радила.

Текст і фото – Діана ПИЛИПЕНКО

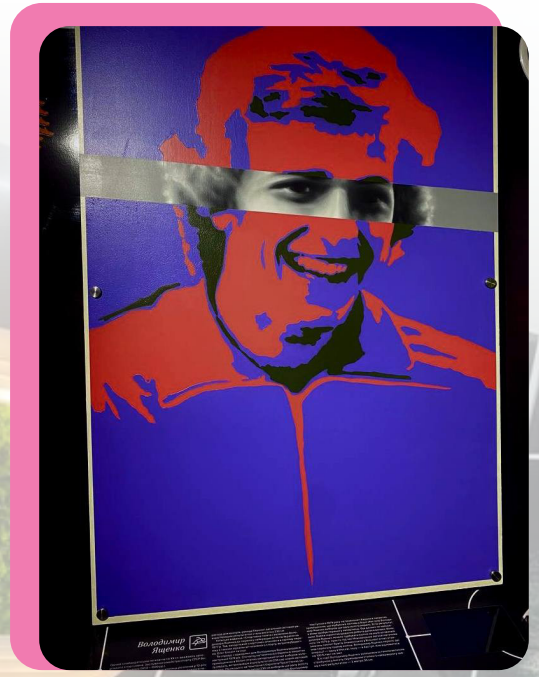

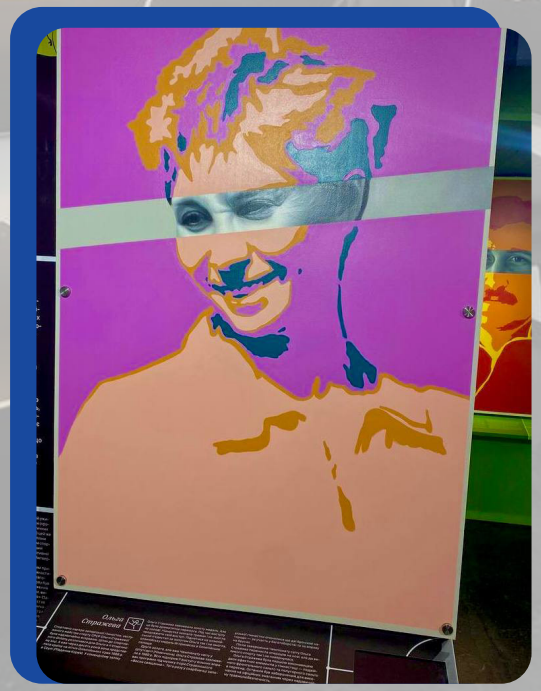

Як любов до автоспорту перетворити на власну справу:

історія співзасновника картинг-центру «Монако» Олександра Ткаченка

Емоції для всієї сім'ї та популяризація автоспорту – так визначає головні напрямки єдиного картинг-центру «Монако» в прифронтовому Запоріжжі його співзасновник Олександр Ткаченко – тренер і головний суддя змагань, майстер спорту та шестикратний чемпіон України з картингу.

Попри складнощі воєнного часу, родина Ткаченків уже п'ятий рік продовжує приймати відвідувачів, які бажають «поганяти» та отримати заряд адреналіну, а також передавати досвід майбутнім гонщикам.

Ми поспілкувалися з Олександром Ткаченком про його спортивну діяльність та заснування власної справи. Коли у його сім'ї з'явилася любов до автоспорту, чим особливий картинг-центр «Монако» і як він дивує підприємців із західних областей, про все це – далі у статті.

Любов до картингу – сімейна

Захоплення картингом наш співрозмовник перейняв від свого батька Олександра Ткаченка-старшого.

«Коли батьку було одинадцять чи дванадцять років, він ішов на заняття з музики з нотним зошитом. І ось перед ним проїжджають карти (найпростіші гоночні автомобілі, – прим.авт.) на тренування, – розповідає Олександр. – До цього картів у Запоріжжі не було. Юнаки самі знаходили заасфальтовані майданчики та тренувалися там. Тато кинув свій зошит і побіг шукати, де ж ця секція з картингу знаходиться».

Так закінчилася його історія з музикою й почалася історія з картингом. Ткаченко-старший почав займатися автоспортом у різних секціях і брати участь у змаганнях, а пізніше – готувати до перегонів інших дітей.

У 1996 році він заснував спортивно-технічний клуб «Струм» у навчальному комплексі технічної освіти Комунарського району. А коли народився Сашко, третя дитина в сім'ї, Олександр у цьому ж клубі власноруч склав синові перший карт і у півтора року посадив його за кермо. Щоб контролювати карт, батько прив'язав до автомобіля мотузочку.

«Я тоді нічого не розумів. Спочатку заводили мотор спереду – вчилися їздити вперед. Потім – коли виїжджав на трасу – вчилися гальмувати позаду. А згодом я зірвався з тієї мотузочки та поїхав сам. Тоді мені було вже три роки. З трьох років і по цей день я за кермом автомобіля», – з теплою усмішкою розповідає 27-річний Олександр. Тепер від любить казати, що вже має 25,5 років стажу водіння.

Змагався з гонщиками «Формули-1»

Перші перегони картингіст виграв у п'ять років, а вже в одинадцять завоював свій титул чемпіона України з картингу. Хлопець виступав на багатьох чемпіонатах у різних країнах Європи, де «ганяв» навіть із нинішніми зірками «Формули-1», серед яких Мік Шумахер і Окон Естебан. А з найяскравіших спогадів – боротьба з Шарлем Леклером на останньому етапі Трофея Академії, який проходив у Неаполі у 2011 році.

«Ми їхали під дощем. У мене був дуже гарний старт. Але проблема і для мене, і для наших пілотів загалом в тому, що для наших суперників це домашні траси, вони «ганяють» на них цілий рік. А для мене це були перші перегони, а траса доволі складна, особливо в негоду. Ми боролися з Шарлем Леклером на останніх колах. Але він був трішечки швидшим. Тому він зараз у «Феррарі», а я в Запоріжжі», – жартома говорить гонщик.

За освітою Олександр – комп'ютерний програміст. Отримав диплом магістра в університеті «Запорізька політехніка». Працює розробником програмного забезпечення у компанії Softkit. Поєднує програмування з перегонами, адже до цього лежить душа.

«У дитинстві я довго займався авіамоделізмом у спортивно-технічному клубі. Збирав літаки, кордові моделі – і на радіокеруванні, і прості планери, – розповідає спортсмен. – Зараз їжджу на тайм-атаку (різновид перегонів, у яких пілоти намагаються показати максимально швидкий час проходження одного кола за декілька спроб, – прим. авт.), полюбляю їздити на симуляторі. І загалом їздити. Все крутиться навколо їзди».

Він ділиться, що любить автоспорт за відчуття спортивної боротьби, адреналіну, коли проїжджає різкий поворот на швидкості понад 100 кілометрів за годину.

«Якби мене запитали, чим би я хотів займатися, крім автоспорту, то я відповів би, що був би пілотом винищувача», – говорить Ткаченко.

«Монако» в Запоріжжі: над картинг-центром працює вся сім'я

У 2019 році родина Ткаченків вирішила започаткувати власну справу, щоб розвивати те, що люблять і вміють. Так 28 вересня для відвідувачів відкрився картинговий центр «Монако». Олександр розповідає, що ініціаторкою заснування бізнесу стала його сестра Марія.

«Моя сестра вийшла з декрету, і їй хотілося чимось займатися. Ми з батьком її підтримали. Знайшли капітал, у нас було декілька картів – і ось так відкрили «Монако», – говорить хлопець. – Ідея лежала на поверхні. Усі думали, але тривалий час ніхто не наважувався».

Свою назву картинг-центр отримав не випадково. Адже Гран-прі Монако – це гонка «Формули-1» на міській трасі Монте-Карло у князівстві Монако. Вона вважається одним із найважливіших та найпрестижніших змагань у світі.

«Монако – це те, з чим асоціюється «Формула-1» та автоперегони», – пояснює Олександр.

До роботи над бізнесом залучена вся родина. Ткаченко-молодший займається перегонами та керує школою для гонщиків, середня сестра Марія працює директоркою, старша сестра Ольга – адміністраторкою, а батько відповідає за технічну складову.

Продовжують розвиватися попри війну

З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну діяльність картинг-центру, як і більшості бізнесів у Запоріжжі, довелося поставити «на паузу».

«Не було розуміння, що робити далі», – пригадує свій стан у перші тижні повномасштабної війни Олександр.

У цей час його батько на волонтерських засадах допомагав робити багі для військових – легкі швидкохідні автомобілі. Поки не було жодних активностей, щоб не сидіти без діла, реставрував мотоцикли, які зараз можна побачити як експонати у картинг-центрі.

У квітні 2022 року родина вирішила, що треба поступово відновлювати бізнес та піднімати дух місцевих жителів. Спочатку відвідувачів було мало, адже люди були налякані та уникали будь-яких розваг. Однак поступово справи налагоджувалися: у картингу, між іншим, відвідувачі знаходять спосіб зняти напруження та отримати позитивні емоції. Так, наприклад, у «Монако» катаються військові. Для них діють знижки 25%. Також підприємці проводили благодійні заходи для вимушених переселенців.

Олександр говорить, що попри всі труднощі, які існують у прифронтовому місті, бажання перенести бізнес у більш безпечні регіони не виникало.

«Завжди дуже важко, коли обстріли. Дехто не доїжджає на змагання через моральний стан. Але що робити? Ми працюємо далі й віримо в ЗСУ», – зазначає він.

І, незважаючи на те, що Запоріжжя за 50 км від лінії бойового зіткнення, картинг-центр продовжує розвиватися.

«У нас є спільнота власників картинг-центрів в Україні. Ми спілкувалися з підприємцями із західних областей. Розповідали, що взимку інвестували гроші та привезли нові карти з-за кордону, оновили свій автопарк. Вони дивувалися, говорили, що у Запоріжжя «сталеві яйця», – розповідає Олександр Ткаченко.

Картинг-центр відкриває шлях до міжнародних змагань

Минулого року картинг-центр «Монако» став офіційним треком Sodi World Series (SWS) – найбільшого рейтингу любителів картингу.

«Зараз почати кар'єру автогонщика простіше, ніж будь-коли, – зауважує Олександр. – Усі картинг-центри, які використовують карти Sodi, можуть зареєструвати трек, на якому проводять змагання. Так пілоти за кожну гонку заробляють бали у рейтингу. Вони можуть подорожувати різними картодромами або брати участь у змаганнях лише на треку у своєму місті. Це дасть їм можливість раз на рік виграти квоту на міжнародний фінал SWS, де збираються гонщики з усього світу, і поїхати захищати свою країну. Раніше між автоспортом і прокатом існувала велика прірва. А зараз прокатний картинг виріс у самостійну одиницю».

Сьогодні заради перегонів у серії SWS та обміну досвідом до запорізького картинг-центру приїжджають гонщики з Дніпра та Харкова.

«Це така аксіома: будь-який спортсмен починає свою кар'єру з

Читайте продовження на сторінці 6.

картингу, тому що він дає ази керування автомобілем», – підсумовує Ткаченко.

Перегони для всіх охочих

Зараз у «Монако» відбуваються перегони для всіх охочих – як новачків, так і досвідчених пілотів. У цьому році запустили змагання з картингу для найменших – дітей від 8 до 15 років (вирішальним є зріст).

«На місяць у нас проходить 5 перегонів, – говорить картингіст. – Це дві гонки для всіх охочих, перегони для більш досвідчених пілотів, перегони для дітей і перегони на витривалість, коли один заїзд триває декілька годин».

У «Монако» є бензинові та електрокарти. Вони можуть перебувати на трасі по черзі.

«Швидкість наших електрокартів – 25-30 км на годину. На них можуть кататися діти 4-5 років. Для дітей від шести років у нас є карти, у яких сім кінських сил. На таких можна розігнатися до 45 км на годину. Також маємо подвійні карти», – каже Олександр.

«У нас шість картів «Струм» власного виробництва. У них по дев'ять кінських сил, розвивають швидкість до 45-50 км на годину. На них сідають усі дорослі, які вперше приходять до картинг-центру. Потім, якщо вони показують гарний результат по часу, ми допускаємо їх до швидших картів – від французьких виробників SODI. У них теж дев'ять кінських сил, але здатні розганятися до 50-55 км на годину», – ділиться Сашко.

Площа картодрому – 2200 квадратних метрів. Траса довжиною у 350 метрів обладнана системою хронометражу. Після заїзду кожен відвідувач дізнається про свої показники, час проходження кола. Для того, щоб гонщики отримали більше досвіду, трек оновлюють що три місяці.

Гоночна школа від професіонала

Для того, щоб підготувати пілотів для подальшої участі в змаганнях, у картинг-центрі працює гоночна школа, у якій Олександр Ткаченко вчить швидкому й безпечному водінню.

«Моя місія – це передати дітям любов до перегонів, спортивних змагань, автомобілів. Щоб вони теж захопилися спортом, а також у майбутньому були більш уважними водіями на дорогах», – говорить тренер. – По-перше, ми розвиваємо в дітей навички керування. Як правильно прискорюватися, гальмувати, працювати з масою автомобіля, як цю масу перерозподіляти, щоб мати краще зчеплення на поворотах. По-друге, навчаємо, як правильно поводитися під час гонок: будувати стратегію, їздити «на ліміті», а також – як обганяти, випереджати та боротися на трасі».

«Картинг – це альтернатива екстремальному водінню. Цей вид спорту дає можливість «прожити» багато різних сценаріїв на дорозі. І коли ти їдеш містом, то краще аналізуєш поведінку автомобілістів і можеш передбачати, що водій зробить у тій чи іншій ситуації», – каже професійний гонщик.

Найшвидші гонщики Запоріжжя

Відвідувачі нерідко можуть побачити на кофтинах і кепках працівників та картингістів напис «La Rascasse». Це назва головної спортивної команди картинг-центру.

«Чому «La Rascasse»? Тому що так називається один із поворотів на трасі в Монако під час гонки Формули-1. Також там розташований однойменний ресторан. Так вирішили назвати флагманську команду, у ній – наші найшвидші хлопці», – пояснює Ткаченко.

Саме ця команда представляє Запоріжжя на всеукраїнських змаганнях. До неї входять шестеро гонщиків, а саме: Олександр Ткаченко, Юрій Воронов, Едвард Дагаргулія, Євген Тхор, Андрій Волобуєв та Іван Мілешко.

Олександр сподівається, що, коли війна закінчиться нашою перемогою, гонщики з різних міст України частіше їздитимуть до Запоріжжя на змагання – і навпаки.

«У планах на майбутнє – змінити локацію або розширитись. Ми в пошуках місць», – говорить підприємець.

Також Олександр ділиться, що у 2025 році є бажання прийняти в «Монако» національну серію з картингу.

«Цього року чемпіонат України з картингу проходитиме в Києві. А в наступному році ми хотіли б провести національну серію на різних картодромах країни. Щоб кожне місто представило на змаганні своїх найкращих пілотів. І, можливо, Запоріжжя теж прийме один з етапів. Головне – щоб «орків» побили, а тоді можна проводити».

Текст – Олександр НОСОК, фото з архіву Олександра Ткаченка

Сьогодення футбольного клубу «UCSA»

Футбольний клуб «UCSA» був заснований у 2021 році. «UCSA» розшифровується як Ukrainian Cristian Sport Academy. Президент клубу Сергій Володимирович Леснік, окрім футболу, займається будівництвом, а також бере активну участь у благодійних проєктах.

Варто сказати, що в період із літа 2021 року до початку повномасштабної війни клуб виступав лише на аматорських турнірах, але влітку 2023 року було ухвалено рішення про перехід на більш високий рівень змагань. Завдяки гарній інфраструктурі та стабільному фінансуванню «UCSA» без проблем отримав сертифікат та атестацію на сезон 2023/2024.

Ще в 2021 році керівники сформували чіткий план та структуру клубу. Ставка була зроблена на молодих бразильських футболістів, їх пошуком займався відомий у футбольних колах агент Пабло Буєно, який є одним із партнерів президента. На сьогодні в команді із Київської області виступає шість латиноамериканських гравців, п'ять бразильців та один парагвасць. Така кількість пов'язана з регламентом Другої ліги України з футболу, де прописано, що одночасно на полі можуть знаходитися лише три легіонери. До слова, в українській прем'єр-лізі одразу на полі можуть знаходитись аж шість гравців із інших країн.

Велика кількість легіонерів інколи викликає непорозуміння в роздягальні та на футбольному полі, тому керівники клубу дуже уважно поставилися до вибору тренерського штабу на дебютний сезон у професійному футболі. Головним тренером став Микола Володимирович Цимбал, який раніше працював із командами української прем'єр-ліги, а також мав досвід роботи за кордоном, а саме на Кіпрі. Досвід та правильний підхід тренера до роботи принесли результат – у сезоні 2023/2024 «UCSA» посів друге місце в чемпіонаті та отримав право грати в матчах плей-офф для підвищення у класі.

У клубі уважно ставляться і до ведення соціальних мереж та розвитку свого бренду. Вже зараз цим напрямком займаються троє людей: керівник медіавідділу, пресаташе та фото/відеооператор. Я, як гравець, можу сказати, що ці хлопці роблять свою справу досить добре та ніколи не дають нам, тобто футболістам, сумувати. У прес-службі пропонують велику кількість ідей щодо контенту: це як різні челенджі на футбольному полі, так і якісні інтерв'ю або бліц-опитування. Інколи гравцям пропонують бліц-опитування із одночасним виконанням якогось завдання. Зараз клуб та клубна академія, де займається близько п'ятсот дітей, розвиває свій бренд в інстаграмі, тіктоці, телеграмі. До речі, в останньому навіть є бот, за допомогою якого ви можете дізнатись усю цікаву інформацію про когось із футболістів або останні новини з табору команди. Інколи в ньому також проходять різні вікторини, у яких підписники можуть виграти призи.

Лише за один рік «UCSA» зуміла створити потужний фундамент для майбутнього розвитку як футбольної сторони, так і медіаскладової. До слова, на останню домашню гру проти запорізького «Металурга» було придбано усі квитки, що свідчить про великий ажіотаж довкола футбольного клубу. І за цим стоїть величезна робота всіх ланок, починаючи від президента клубу і закінчуючи усіма адміністраторами.

Микита КОНОНОВ

Фанатське життя очима поліцейського

У спеціальному інтерв'ю для авторського спортивного блогу «Goals» ми поспілкувалися з одним із представників ультрас МФК «Металург-Запоріжжя».

Іван Дейнега – активний фанат, який уболіває за свій улюблений клуб «Металург». Основна діяльність хлопця до недавнього часу – охорона громадського порядку й боротьба з правопорушеннями, адже він колишній працівник поліції Запоріжжя.

Іван ділиться тим, як він долучився до складу ультрас ФК «Металург», як йому вдавалося поєднувати роботу в поліції зі своїм фанатським життям. Розповідає цікаві історії з власного життя.

– Згадайте, будь ласка, з чого почалося ваше захоплення футболом? За яку команду ви вболівали? Чи вболіваєте зараз?

– Коли мені було 16 років, одногрупники запропонували відвідати футбольний матч місцевого клубу, на що я залюбки погодився. Це була дуже атмосферна гра, цікава як для дорослих, так і для молодих уболівальників.

Чому саме атмосферна? Тому що поєдинок відбувся між командами «Динамо-Київ» та «Металург-Запоріжжя» на відкритті «Славутич-Арени» – нового стадіону міста, приуроченого пам'яті видатного футболіста та тренера Володимира Лобановського. Відвідавши один матч, я закохався в сяйво футбольних прожекторів, згуртованість – як ультрас, так і простих уболівальників, які прийшли підтримати команду міста. Це єдина хвиля емоцій, яка направляє свою енергію на перемогу над командою суперника.

Без сумніву та вагань мені хотілося відвідати наступний матч, тому що я закохався у футбол та команду «Металург-Запоріжжя». Наразі, через ситуацію в країні та військові дії, які склалися на території України, багато матчів відбувається без глядачів, але все одно я намагаюсь подивитися онлайн-матч улюбленого клубу, тому що абревіатура «ФКМЗ» – це не просто назва клубу, а частина життя.

– Чим ультрас відрізняються від інших вболівальників за свою команду?

– Саме поняття ультрас виникло в далекому 1950 році, якщо я не помиляюся. Можу сказати, що основна відмінність футбольного ультрас від звичайного фаната – це активні дії. Усередині колективу – це підготовка футбольної атрибутики до матчу, від банерів до плакатів. Поза стадіоном – рекламування клубу стікерами, банерами, графіті, вимпелами; а також виїзні матчі, де відбувається просування бренду клубу.

– Наскільки мені відомо, часто виникали суперечки між футбольними фанатами й представниками поліції. Чи були у вас непорозуміння зі своїми колегами по роботі або знайомими вболівальниками?

– Так, дійсно, є суперечки між футбольними ультрас та працівниками силових структур, їх потрібно розбирати окремо. На якому підґрунті вони виникають – це також окреме питання. Можу сказати, що таке протистояння відбувається не на кожному матчі, а в залежності від окремої ситуації.

До поліції я пішов працювати вже після армії, коли мені виповнилося 19 років. Ніяких непорозумінь з колегами по роботі стосовно мого захоплення не виникало, дехто навіть цікавився: як відбувся домашній або виїзний матч, що відбувалося на полі та трибунах. Стосовно фанатського руху – тут моя професія дещо навіть допомагала. Наприклад, у інших ультрас в деяких ситуаціях могли виникнути питання у правовому полі, я сприяв у вирішенні таких проблем. Звісно, серед ультрас наді мною кепкують (стосовно роботи), але я ці жарти не сприймаю з образою, тому й вдається поєднувати роботу з моїм хобі.

– У вас велика колекція шарфів. Чому ви вирішили колекціонувати саме шарфи?

– Так, у мене велика кількість футбольних шарфів, на фанатському сленгу вони називаються «роза», чому така назва – є багато версій. Моя версія така: шарф дуже яскравий – червоного кольору, як у гравців клубу «Металург-Запоріжжя» – тому й називається «роза».

Сподобалося колекціонування саме шарфів як футбольної атрибутики, тому що кожен шарф у моїй колекції має свою історію. Для ультрас шарф свого рідного клубу одразу стає дуже важливою й особливою річчю.

Я колекціоную й шарфи інших клубів, а ще прагну зібрати колекцію шарфів «Металурга» від заснування рідного клубу: ті, які були спеціально зроблені для особливого/виїзного матчу, екземпляри щорічних нових тиражів та шарфи, розроблені всередині колективу сектору.

– Окрім футболу, вас цікавить ще якийсь вид спорту?

– Я цікавлюся іншими видами спорту, але на рівні того, щоб просто подивитися якусь цікаву трансляцію. Саме якогось конкретного виду спорту немає. Але слідкую та вболіваю за збірну України в інших видах спорту: бокс, мініфутбол та інші.

– Опишіть, будь ласка, атмосферу, яка панувала на стадіоні та всередині вашого об'єднання вболівальників. Як ви готувалися до матчу? Як це проходило?

– Атмосфера на футбольному матчі – це захоплено дивитися, як сотні людей живуть однією ідеєю, протягом усього матчу підтримують улюблений клуб. Є футбольні кричалки й гасла, які ультрас у єдиному пориві, як морську хвилю, доносять до футболістів та просто вболівальників свого та суперницького клубу – і роблять це з великим задоволенням.

Особливої підготовки до самого матчу немає, просто більшість людей збираються в одному заздалегідь визначеному місці – зазвичай воно постійне. Іноді збирається група активних ініціативних ультрас – вони розробляють банер, якщо в коло-футбольному русі є якась значима подія. Потім цей банер буде висіти на трибуні та доносити певну ідею.

– Якщо команда грала не вдома, а на виїзді, ви належали до тих фанатів, які їздили кожного разу вболівати за свою команду?

– Так, я належав до кола тих людей, які супроводжували команду на виїзних матчах. Перший мій виїзд був до Харкова, у 16 років, одразу після відвідування декількох домашніх матчів. Основна ідея ультрас – дістатися на виїзний матч будь-яким шляхом – наприклад, автостопом, електричкою тощо. Дуже прикро, що були деякі виїзні матчі, на які я не мав можливості поїхати. Коли під час наступного домашнього матчу на зборах вболівальники активно обговорювали попередній виїзний, розповідали цікаві історії, які відбувалися на виїзді, було дуже прикро, що не був з ними.

Існує дуже цікава традиція, називається «відкатати золотий». Ультрас, які відвідували всі домашні та виїзні матчі одного сезону, нагороджуються ініціативними подарунками від фанатського руху – іменними шарфами або іншою футбольною атрибутикою.

– Який матч вам запам'ятався найбільше?

– Не можу точно сказати, оскільки кожен матч – як домашній, так і виїзний – має свою історію та залишає певні спогади, приємні й не дуже. Хочу навести приклад, що мені найбільше запам'яталося. Це був один із виїзних матчів до Дніпра, коли ініціативна група ультрас вирішила дійти на цю гру з Запоріжжя пішки, і вони це зробили! Крім цього, був випадок, коли ультрас футбольного клубу Харкова «Металіст» доїхали зі свого міста на футбольний матч до Запоріжжя на велосипедах.

Микита КАЛЮЖИН

Чи розказують історії спортсменок, щоб їх було цікаво читати?

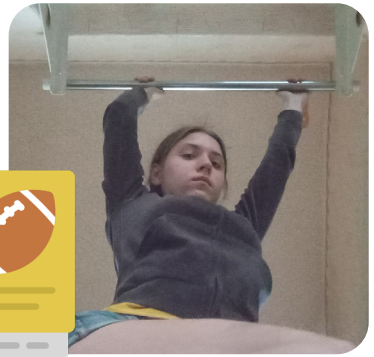

У дитинстві не розумієш популярності, яка може з'явитися через спорт чи інші визначні досягнення. Так стається з дітьми, які досягають висот. У новинах принаймні раз на тиждень з'являються повідомлення, що дитина перемогла в національних чи світових змаганнях, виграла конкурс і тепер має медаль або гроші. Ці хлопчики й дівчатка стараються, працюють над собою і, буває, не бачать деякі речі через тренування. І завжди цікаво дізнатися, чим спортсмени живуть та як сприймають свої досягнення. Бо, якщо дивитися Олімпійські ігри, усі спортсмени виглядають сильними та граційними, однак вони пройшли через багато тренувань, і за їхніми результатами стоять гори складнощів. Говорячи про художню гімнастику та професійну підготовку до олімпіади, майстер спорту, учасниця літніх Олімпійських ігор 2020 року в художній гімнастиці Єва Мелещук називає цифру в 10 годин обов'язкового тренування на день, точніше – 2 тренування по 5 годин. Між ними є перерва на обід, зазвичай тренування починається о 9 ранку та дівчата мають вихідні, але перед Олімпійськими іграми спортсменки тренуються щодня, мають додаткові навантаження і починають о 7 ранку.

Коли мені було 5 років, у Запоріжжі відкрився книжковий магазин «Клуб сімейного дозвілля», і нам у скриньку прийшла вітальна листівка. Влаштовували знижки на честь відкриття, і мама повела мене туди. Книгарня маленька, знаходиться в підвалі. КСД й досі там. Мама вибрала книжку про гімнастику з серії «Життя відомих дітей», і я розглядала в ній картинки ще роки 4. Ця дитяча книжка від Національного олімпійського комітету України, подекуди суб'єктивна і з дуже особистими оцінками, зараз сприймається як частково цензурована, бо якщо виступ – то блискучий; омріяне тістечко, яке гімнасткам не давали, описується як блаженство та єдина мрія спортсменки. Жодна з дівчат не нарікає на складнощі тренування, не каже, що хотіла кинути все до біса й не пише про те, чого в неї не було через спорт. Однак у книжці є багато рутини, бекстейджу, непомітних кроків, розповідей про падіння на буремному шляху. Її цікаво читати дитині, бо вона містить історії спроб і поривів реальних спортсменок – можна помріяти й уявити на їхньому місці себе. Гімнастки Ірина Дерюгіна, Олександра Тимошенко, Олена Вітриченко, Анна Безсонова та Катерина Серебрянська згадують про спортивні будні, пріоритети, свої бажання. Я читала й захоплювалась тим, що дізнаюся, багато разів, але, слухаючи новіші інтерв'ю з іншими спортсменками зараз, відчуваю, що вони говорять складніші речі про свою кар'єру: що кожна гімнастка свого часу мала проблеми з харчуванням; що їх зважують тричі на день; а в пубертатний період, коли майже кожна людина набирає вагу, дівчат не допускають до тренувань, доки вони не схуднуть і не повернуться до попередньої форми.

Книжка вміщує історії п'ятьох жінок, які змогли. Часто багато історій лишаються нерозказаними; і, захоплюючись успіхами інших, ми не знаємо, скільки людей старались так само, отримували, можливо, трошки слабші результати, не пройшли на Ігри, не досягли, чого хотіли, але віддали спорту так само багато часу. У мене є особиста історія, чому читати про гімнасток було так цікаво. Моя мама Ірина займалася гімнастикою з дитинства. Спочатку спортивною, зі школи – художньою, у старших класах тренувалася в цирковій студії. Із предметів їй найбільше подобалася стрічка, бо з нею мало мороки, а з м'ячиком чи булавою траплялось усяке. Виступали в різних залах. Мама мала медалі й перемагала. Але я не знаю, наскільки це було складно. Згадує, як виконувала вправи на канаті, вчилася тримати рівновагу. Це багато чого вартує, бо в неї рівновага і зараз: із людьми, на роботі і в побутових справах. Але я би хотіла бачити її успіхи тоді, хоча це неможливо.

З історій у книжці можна помітити моменти дитинства професійних спортсменок, коли вони стикалися з різними труднощами, щоб досягти своїх цілей. Приміром, Олена Вітриченко потрапила на свою першу дискотеку лише після виступу на Чемпіонаті Європи 1991 року, коли в 14 років отримала звання майстра спорту міжнародного класу. «Потанцювавши з пів години, гімнастка втратила інтерес до танців і зрозуміла, що краще відпочити перед тренуваннями». Чемпіонка зі спортивної гімнастики Катерина Серебрянська розказує, що якось після заселення у тренувальний табір для підготовки до змагань дівчата виявили, що поруч із ними жили хлопці-футболісти, які пізніше підгодовували гімнасток, але їжу треба було ховати від тренерів, бо вони робили обшуки в кімнатах. Це дивує і страшить, бо ми знаємо про дієти, але не дуже приємно, коли контроль заходить далеко. «Спочатку придумали ховати продукти в поліетиленовий кульок і – у бачок від унітазу», – розказує своєму синові Жені гімнастка Катерина Серебрянська.

Інколи цікаво заглянути, чиїм був вибір пов'язати життя із гімнастикою. Ірина Дерюгіна зростала в сім'ї спортсменів, серйозно займалася балетом, а потім обрала спортивну гімнастику. Олександра Тимошенко з восьми років їздила з Вишневого до Києва, щоб відвідувати тренування, її здивував мультик «Балерина на кораблі» та захотілося бути схожою на дівчину зі стрічкою. Олена Вітриченко проводила час із мамою, яка вела вечірню секцію з художньої гімнастики, у тренувальній залі. «Там Оленка, мавпуючи поведінку дівчаток на занятті, вивчила свої перші гімнастичні рухи». Анна Безсонова була дуже непосидючою: у три з половиною роки почала ходити до хореографічного гуртка, де дізналася багато про балет. У першому в житті виступі в неї відібрали сольну роль, через високий зріст, і вона припинила там виступати, пізніше полюбила мамин гімнастичний м'яч і вирішила піти у спорт.

Мою маму на тренування привів дідусь Валентин, який займався спортом десятиліттями. Я досі пам'ятаю, як дивилася фотографії з тих часів, перебирала медалі своєї сім'ї. Від цього всього дуже віяло спортом, а в квартирі у переході між кімнатами висить мінітурник. Дідусь часто розказував, що мені треба краще гнути спину, бо всі мої неуспіхи на танцях пов'язані з негнучкістю. Заняття потрібно починати з розминки – для цього найкраще побігати або можна 100 разів присісти. А я жартувала, що стільки не зможу, бо це величезна цифра і після неї вже не захочеться тренуватися. Ми грали в теніс, і я думала про те, що упродовж життя дідусь постійно бігав. Коли читала цю книжку – часто думала про себе. Любила її розкривати, бо займалася спортивними танцями чотири рази на тиждень. Але я теж не пішла з цим далі. І займалася не змалку, а з шести років. І це ж про танці, а не спорт. Мої приємні дитячі спогади про види спорту базуються на розповідях дорослих. Пам'ятаю, що часто спорт – це про спроби. Я не виграла в шахи жодного разу. Мене навчив дідусь. У шашки давалося краще. Дошка в клітинку вміщує рожеві й чорні кружальця, а також цілу колекцію шахів з особливими випуклими фігурками. Я в захваті від коня, бо він дійсно носатий. Часто під час гри стигне і вже чекає улюблений галушковий суп від бабусі Лени. Вона інколи спостерігає за грою. А ще ми з нею любимо грати у вишибалу, коли шашки літають по дошці, куточках кімнати. Одна з них часто залітає під диван на зелений килим...

Цікаво занурюватись у дитячі спогади Олександри Тимошенко про її рідний Богуслав: «Будинок із комином, великий сад і водоспад на Росі, куди вони з друзями бігали крадькома від батьків. Кращого місця на землі було годі й шукати! Польоти на гойдалках під вербовими гілками, найсолодша у світі шовковиця, веселі запливи на Росі, полювання на метеликів і бабок. Зимові пригоди, коли одноповерхове містечко вкривалося товстою пухкою сніговою ковдрою, і діти крізь замети ледве пробиралися до знайомих посівати. І тепле домашнє печиво, яким господині пригощали маленьких колядників». Коли була маленькою, Анна Безсонова зачинила двері на балкон, де її мама розвішувала білизну – вона розбила шибку, щоб з донькою нічого не сталося, а поки прибирала, помітила, що Анна перевернула відро з водою. Іншим разом, поки мама відводила старшого сина на тренування, помітила, що донька зникла, а потім побачила, як Анна долає балконні прольоти. Майстру спорту з художньої гімнастики, чемпіонці Європи Олені Вітриченко «світила» підсумкова «трійка» з фізкультури (бо вчителька їй заздрила). «Олена пишалася тим, що входить до юніорської збірної країни, і на уроки фізкультури приходила у формі цієї збірної. І вчителька фізкультури вважала, що Вітриченко хоче виокремитися з-поміж усіх, а тут ще й на пробіжці з початку уроку за гімнастичною звичкою прокрутила колесо. Фізкультурниця прочитала лекцію про техніку безпеки на уроках та в бажанні провчити Олену зайшла надто далеко, так що від трійки врятувало рішення педради». Готуючись до змагань, Катерина Серебрянська хвилювалася кожного разу перед виходом, бо без хвилювання спорту не буває. За день до змагань намагалася відволіктися на якусь іншу справу, зовсім не пов'язану зі спортом, не думати про старт, не накручувати себе, і головне – спокійно поспати перед виступом. Про спортивну рутину писала: «Перше тренування починалося о сьомій ранку – раніше, ніж уроки в школі. На 10 годину, перехопивши щось на ходу, ішли до школи. Уроки – скорочена програма – тривали до 14-ої, потім була перерва на обід. А з 15-ої до 19-20 – основне тренування, довге, монотонне, виснажливе. І так – щодня, лише один вихідний на тиждень».

Коли я займалася танцями, намагалася вчитися відмінно, і танці відходили на другий план. Часто якийсь додатковий рух дарує нову пристрасть. Це правда, що рухи знижують тривожність, бо це як окремий політ. Мені не хотілось нічого після тренувань, але була приємна легкість. Особливо якщо вийти на вулицю в ніч, коли віє вітер і є стрімка прохолода, можна бігти, радіти і відчувати. У будь-яких рухах найкрутіше відчуття «движу», коли розумієш, що можеш. Але я ходила на групові танці, часто вибивалася з ритму, бо повторювала рухи так, як у мене виходило, а не як усі. Мені хотілося бути схожою на інших або робити щось краще, ніж інші, а треба було думати про себе.

Спорт впливає на формування характеру. Це часто показують у кіно. Коли закінчила танці, підсіла на серіал про балет, де головна персонажка Бетт повторювала: «Тобі треба вірити, що твоє тіло знає, куди видовжуватись і як згинатись. І що твої м'язи пам'ятатимуть це, навіть якщо в голові буде порожнеча. Як тільки стрибнеш у центр сцени, куди світять софіти, ти будеш достатньо сильною, щоб приземлитися». Людина в малому віці, проводячи більшість часу в залі, не може не чути того, що їй говорить тренер. Це про мотивацію, визнання, потрібні слова, щоб на тренуваннях досягти додаткової висоти, довжини, швидкості й показати кращі результати. У одній із серій детективу про балетну школу Tiny pretty things владна строга директорка, яка раніше сама танцювала, заходить до студії, де тренується дівчина, яка хоче пов'язати своє життя з балетом, готується до цього змалку. Зараз їй десь 17 років, але мама перестає вірити в неї і більше не платить за навчання. Дівчина думає, що танцює востаннє: «Якщо б ти була уважною, Джун, балет би навчив тебе усього, що ти маєш знати. Дивись на нагороду. Якщо на тебе тиснуть, тисни у відповідь. Стій на своєму (на своїй правді; стій на землі, відстоюючи своє; заземляйся, stand on your ground). Відчуй свою силу. Люди будуть чинити з тобою так, як захочуть, лише якщо ти їм це дозволиш». Ця директорка поправляє ногу, яку тримає Джун, підрівнює пальці, які та вигинає, обережно підправляє поставу й каже: «Ми стаємо тим, про що ми танцюємо». І потім додає: «Ти пишеш свою історію цим тілом; якщо ти цього не зробиш, це зробить хтось інший». На цьому моменті вона відпускає ногу, розвертається і пафосно йде в туман. Світло гасне.

Підсумовуючи, варто сказати, що професійний спорт – це надскладно, тренування по 10 годин впливають на життя, і за результатом завжди стоїть праця. Але роки йдуть, і сьогодні варто більше задумуватися про ментальне здоров'я і вплив, який спричиняють обмеження, що існують у професійному спорті. Художня гімнастка Єва Мелещук, яка перекваліфіковується на тренерку, говорить, що вона хоче будувати довірливі стосунки з дітьми, яких тренує – у неї в дитинстві солодке було під забороною, а зараз вона дозволяє спортсменкам усі продукти, бо часто через заборони стаються зриви і буває тільки гірше. Також у Європі не так суворо ставляться до фігур та так званих «зайвих кілограмів» гімнасток, ніж у спортсменок держав, що входили до Радянського Союзу, бо традиції тренувань лишилися з тих часів. Можна любити історії родичів, які займалися спортом, захоплюватися ними, але й задумуватись, що деякі заборони під час тренувань є порушенням прав людини. На сьогодні варто будувати більш людиноцентричний підхід до спортсменів – не тільки плекати їхні перемоги й оспівувати їхні історії, а й намагатися не доводити, де це можливо, до того, щоб тренування породжували комплекси.

Марія БАШКАТОВА

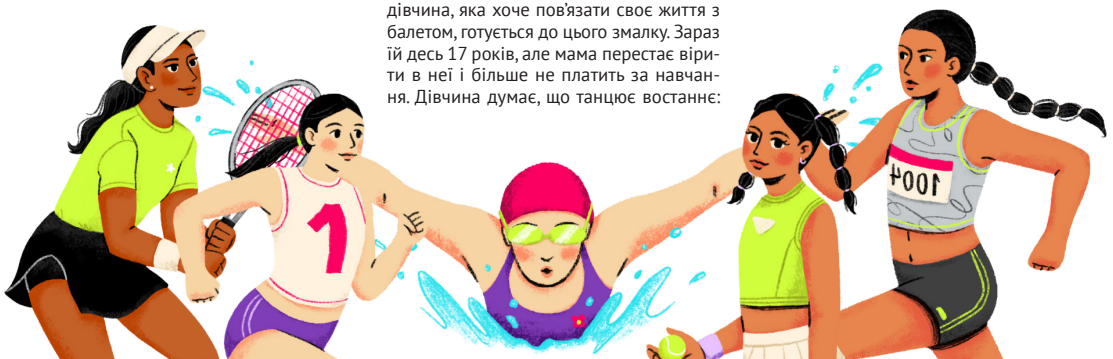

Майстерність бути самим собою, або Як Пеле відродив дух «джинга»

Біографічна драма, режисерами якої стали Джеф та Майк Цимбалисти, розповідає про закулісся спорту та зародження справжньої футбольної легенди XX століття – Едсона Арантіса ду Насіменту.

Гадаю, дуже багато людей вважали, що Пеле – то справжнє ім'я футболіста, але як виявилось – ні.

Сюжет стрічки «Пеле: народження легенди», що вийшла у 2016 році, повертає нас у Бразилію 1950 років, коли країна була за межею бідності, люди жили в руїнах, у дітей не було взуття, а іграшками слугували звичайні шкарпетки… Це щось дуже схоже на Україну 90 років, але в порівнянні з батьківщиною Пеле у нас усе було не так страшно.

Мати восьмирічного хлопчика працювала покоївкою, а його тато – санітаром у лікарні. У родини майже не було грошей, а їх син тільки й отримував «на горіхи». Мама мріяла дати дітям гарну освіту, а тато всіляко підтримував малих. Батьки забороняли сину грати у футбол – через сімейну трагедію – і змушували заробляти з раннього дитинства. Тікаючи від роботи, Едсон з друзями грав у футбол, хоча насправді тоді це була гра «не впусти м'яча».

Одного разу хлопчик допомагав мамі з прибиранням у заможній родині. Там він дізнався про змагання й зрозумів, що це шанс проявити себе. Команда друзів зшила собі форму з простирадл, купила бутси на кошти від продажу крадених горіхів, проте це не допомогло перемогти. Четверо хлопчаків проявили себе на сільському турнірі з футболу, майже не звертаючи увагу на насмішки односельців. А чого вони сміялись, спитаєте ви? Я вам відповім: через назву їх команди – «Босоніж».

Капітан команди противника почав цькувати Едсона, називаючи його Пеле. Це прізвисько дратувало малого ду Насіменту, хоча згодом його почне впізнавати увесь світ не як Едсона Арантіса ду Насіменту, а саме як Пеле. Парадокс.

Режисери фільму відродили справжнє, дуже жорстоке, життя малого хлопчика. Гадаю, втрата кращого друга ледь не вбила жагу Пеле до футболу. Тим часом його батько, побачивши напередодні трагедії майстерну гру сина, «дав зелене світло» на розвиток його футбольного майбутнього. Ще тоді, на сільському турнірі, Едсона помітив футбольний скаут Вольдемар де Бріто, який згодом дуже вплинув на майбутнє футболіста. Приблизно 5 років Пеле тренувався замість м'яча на манго, доки батьки не дозволили поїхати на змагання.

Фатальний програш на Чемпіонаті Світу у 1950 році поставив крапку на можливості грати в той футбол, який вирізняє команду Бразилії серед інших. «Джинга» або дворовий футбол – те, що вирізняло Едсона Арантіса ду Насіменту серед інших. Тренери забороняли йому таку манеру гри, через що Пеле вирішив піти з футболу. Проте скаут сказав йому одну фразу, яка змінила долю не лише гравця, а й бразильського футболу в цілому: «Твоя майстерність – це бути самим собою».

Ніколи б не подумала, що для якоїсь країни звичайна спортивна гра – суть усього життя, але для Бразилії так воно і є. 8 років ця країна була немов у траурі, допоки Пеле не показав, що таке справжня «джинга».

Джеф та Майк Цимбалисти не забули важливий момент, розповівши, чому «джинга» є такою важливою для Бразилії. Дивним є те, що протягом фільму всі насміхаються над бразильцями, немов вони справді агресивні та ні на що не спроможні дикуни. У 1958 році вони довели, що це не так.

Мені сподобався монтаж, який виглядає немов медитація Едсона, від якої у глядача аж подих завмирає. Ти ніби поринаєш у ту саму гру, переймаєшся, аби м'яч за будь-яких обставин не впав на землю…. Категорично не погоджуюсь із висновками деяких глядачів, що ця стрічка «одноразова», що зовсім не розкривається жодна справжня проблема того часу. Я вважаю, що після перегляду цілком можна зрозуміти, як Едсон Арантіс ду Насіменту став футболістом та через що йому довелось пройти.

Як саме хлопчик із бідної родини ставав зіркою футболу, знайшов друзів та підтримку там, де не очікував, та як дав поштовх до відродження «джинги», дивіться у фільмі «Пеле: народження легенди».

Діана ПИЛИПЕНКО